

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den 12. september 2007

ORIENTERENDE NOTAT

TIL FOLKETINGETS UDVALG FOR FØDEVARER, LANDBRUG OG FISKERI OM FAO'S¹ INTERNATIONALE TEKNISKE KONFERENCE OM HUSDYRGENETISKE RESURSER I SCHWEIZ, INTERLAKEN 3.-7. SEPTEMBER 2007

Resumé

FAO's medlemslande tiltrådte på mødet en international deklARATION for bevaring og bæredygtig udnyttelse af husdyr genetiske resurser. Endvidere blev der på mødet godkendt en international handlingsplan for bevaring og bæredygtig udnyttelse af husdyr genetiske resurser herunder en plan for implementering og finansiering. Handlingsplanen har til formål at sikre, at deklARATIONens hensigtserklæringer nås.

Baggrund og indhold

I 1983 etablerede FAO's medlemslande en kommission for plantegenetiske resurser. I 1995 traf FAO's 28. konference beslutning om, at FAO-Kommissionens mandat skulle udvides til at dække "alle former for biodiversitet af relevans for fødevarer og jordbrug", og at det husdyr genetiske felt var det første nye område, der skulle arbejdes med.

FAO's udvidede mandat betød, at der kom øget fokus på husdyrområdet, og det blev af FAO-Kommissionen i 1999 besluttet, at der skulle udfærdiges en statusrapport for den samlede tilstand af verdens husdyr genetiske resurser ("State of the World Report on Animal Genetic Resources" (SoW rapporten)).

I alt 169 lande, herunder Danmark, har udarbejdet nationale statusrapporter som grundlag for udarbejdelsen af SoW-rapporten. På basis af SoW rapporten har FAO-kommissionen udfærdiget en rapport med strategiske prioriteringer indenfor området samt tilhørende handlingsplan. I de kommende år forventes det, at FAO's indsats og arbejde på det husdyr genetiske område intensiveres.

¹ FAO: Food and Agriculture Organisation of the United Nations.

Den 3.-7. september mødtes repræsentanter på teknisk/administrativt niveau fra FAO-landene i Interlaken i Schweiz. FAO's medlemslande tiltrådte på mødet en fælles deklARATION ("Interlaken Declaration on Animal Genetic Resources") og godkendte en tilhørende handlingsplan ("The Global Plan of Action for Animal Genetic Resources"). Endeligt blev implementerings- og finansieringsplanen godkendt af landene.

Ved at tiltræde deklARATIONEN har landene anerkendt vigtigheden og betydning af bevaring og bæredygtig udnyttelse af husdyrgenetiske resurser. Landene har tilkendegivet, at man vil arbejde for handlingsplanens mål, både via national indsats og internationalt samarbejde.

Den tiltrådte handlingsplan indeholder en række strategiske indsatsområder, fordelt på 4 hovedområder, som beskrives nærmere nedenfor.

Implementerings- og finansieringsplanen blev forhandlet færdig på mødet. Implementerings- og finansieringsplanen indeholder ikke krav om obligatoriske bidrag fra medlemslandene. Derimod indeholder den formuleringer om, hvad hvert land selv bør igangsætte for hurtigst muligt at opfylde de 4 hovedindsatsområder i handlingsplanen. Endelig opfordres der i Implementerings- og finansieringsplanen til, at FAO samt landene søger efter alternative innovative (private) midler for yderligere at sætte fart på tiltagene.

Indholdet af handlingsplanen ("The Global Plan of Action for Animal Genetic Resources")

I) Overvågning af de husdyrgenetiske resurser.

Der er i dag meget stor forskel mellem de forskellige landes overvågning af de husdyrgenetiske resurser. I en række udviklingslande registreres der slet ikke. Manglerne komplicerer og forhindrer en global overvågning af udviklingen i verdens samlede husdyrgenetiske resurser, og dette forøger risikoen for ikke i tide at opdage en truende udryddelse af værdifulde resurser.

Hovedformålet med dette indsatsområde er at få alle lande til at fremstille opgørelser og beskrivelser af deres husdyrgenetiske resurser. Det er ambitionen, at fremtidens systemer udover at være et registreringsværktøj skal kunne udstede advarsler om en risiko for udryddelse i tide, således at de enkelte lande har mulighed for at agere.

II) Bæredygtig brug og udvikling af de husdyrgenetiske resurser med fokus på de arter og racer, som står for den overvejende del af den animalske fødevareproduktion.

Dette indsatsområde skal sikre en bæredygtig udvikling af de husdyrgenetiske resurser i alle produktionssystemer (såvel konventionel husdyrproduktion som bevaringspopulationer), således at den størst mulige genetiske diversitet opretholdes. Det skal ske ved at mindske indavl inden for de enkelte racer, for dermed mindskes risikoen for udvikling af alvorlige dyresygdomme m.v. Samtidigt er det vigtigt at beholde så mange racer som muligt inden for en art.

Dette er en vigtig forudsætning for at sikre den fremtidige fødevareforsyning og fødevarsikkerhed.

III) Bevaring, som i overvejende grad fokuserer på de racer, som er truet af udryddelse (conservation).

Visse racer finder ikke anvendelse i almindelig fødevarer- eller nicheproduktioner. For at bevare størst mulig husdyrgenetisk variation, bør der for disse racer udfærdiges bevaringsstrategier, og landene opfordres til at sørge for bevaringsprogrammer for disse populationer. Bevaring omfatter både bevaring af levende populationer (in situ bevaring) og bevaring af arvemateriale i nedfrosset tilstand (ex situ bevaring).

Endeligt opfordres der i handlingsplanen til fortsat at optimere på de metoder, som anvendes i bevaringen, både ved optimering af avlsplaner for de levende populationer samt ved fortsat forskning i og udvikling af teknikker til at forbedre bevaring af arvemateriale i nedfrosset tilstand.

IV) Politik og kapacitetsopbygning.

Det sidste indsatsområde tilskynder landene til etablering af en politik samt retslige rammer for bevaring af de genetiske resurser, som sikrer opfyldelse af punkterne I-III. Dette er særligt relevant for en stor del af U-landene.

Interlaken-mødets indhold samt dansk- og EU-position

Deklaration og handlingsplan

Der er ikke blevet ændret på den gældende nationale og internationale lovgivning, hvilket betyder, at de enkelte lande stadig har det suveræne ansvar. Den tiltrådte deklARATION er i sin form en hensigtserklæring. Landene har gennem Interlaken-deklARATIONen tilkendegivet ansvarligt at ville bevare og anvende de husdyrgenetiske resurser bæredygtigt med henblik på at sikre den globale fødevarsikkerhed, sikre udvikling i lokalsamfundene/landdistrikterne samt fremme anvendelsen af husdyr i landskabsplejen, og endeligt at skabe rammer for nicheproduktioner med udgangspunkt i lokale racer.

I forberedelsen forud for Interlaken-mødet arbejdede EU aktivt for, at fokus i handlingsplanen ikke alene skulle være på bevaring, men at bæredygtig anvendelse af husdyrgenetiske resurser også skulle tænkes ind i planen.

At skabe størst mulig grad af bæredygtig udnyttelse af vore husdyrgenetiske resurser, både de gamle racer og de racer, der anvendes i den konventionelle produktion, er en del af den nuværende danske strategi på området. For husdyr i den konventionelle produktion indebærer det, at avls målet skal være bredt, dvs. ikke alene indeholde produktionsegenskaber men også sundheds- og velfærdsegenskaber for fortsat at sikre god genetisk tilstand i disse. For de gam-

le racer betyder det, at der skal fokuseres på anvendelse af disse i nicheproduktionen og i plejen af sårbare naturarealer.

Den danske strategi/indsats på området planlægges og implementeres løbende af Udvalget til bevaring af genressurser hos danske husdyr². Udvalget udarbejder årlige arbejdsprogrammer, og indsatsen på området gør, at Danmark i vidt omfang allerede efterlever de intentioner, som Interlaken mødets deklARATION og handlingsplan udtrykker.

Interlaken-mødets indhold blev forud for mødet drøftet i Genressurseudvalget for husdyr. Under disse drøftelser gav udvalget udtryk for, at det støttede op om hensigterne i handlingsplanen samt deklARATIONEN. Det er endvidere Udvalgets hensigt løbende følge op på FAO's handlingsplan i takt med, at den forventeligt i de kommende år konkretiseres og implementeres.

På baggrund af ovenstående kunne Danmark derfor tilslutte sig deklARATIONEN og handlingsplanens vedtagelse på mødet i Interlaken

Udmøntning (implementering og finansiering)

Som nævnt indledningsvist blev implementerings- og finansieringsplanen forhandlet færdig på mødet. Landene forpligtigede sig til, at arbejde for egen finansiering af de 4 hovedindsatsområder, og landene har 'nikket' til, at FAO via sit ordinære budget vil arbejde på at støtte relevante projekter rundt omkring i verdenen. Endeligt har alle forpligtiget sig til at søge efter innovative midler f.eks. fra private fonde.

Danmark er i samarbejde med de nordiske lande langt fremme på området bevaring af og bæredygtig brug af husdyrgenetiske ressourcer. Fremadrettet bør der ske en koordinering, når Danmark yder bistandshjælp til ulande, således at handlingsplanens indhold samt deklARATIONEN med tilhørende finansiering og implementering iagttages.

Det moderne avlsarbejde i Danmark forvaltes ansvarligt, dyrene avles efter brede avlsmål, der fremadrettet sikrer sunde og højt producerende dyr – og dermed sikres fødevarerforsyningen også i fremtiden. Sideløbende arbejder avlerne af de oprindelige danske husdyrracer videre med bevaringsarbejdet. Til Genressourceudvalget bevilges 3 mio. kr. årligt. Genressourceudvalget støtter hvert år disse avlere samt deres avlsorganisationer med mindre beløb og sørger for, at der løbende opsamles gen-materiale (sæd, embryoner mm.), der henlægges i den danske genbank.

² Udvalget er nedsat af Fødevarerministeriet, og består af repræsentanter fra såvel relevante ministerier, forskningsinstitutioner, avler- og landbrugsorganisationer.